

Рішенням вченої ради
Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки
Ректор _____ І. Коцан
Протокол №13 від 26.09.2019 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки

1. Загальні положення

1. Це Положення визначає механізм підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (далі – здобувачі) у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки (далі – університет) і є обов'язковим до виконання.

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в університеті здійснюється відповідно до нормативних документів: Конституції України, Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII; «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261.

2. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в університеті здійснюється:

в аспірантурі університету за очною (денною, вечірньою) та заочною формою навчання;

поза аспірантурою (для осіб, які професійно провадять науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи в університеті).

3. Підготовка осіб в аспірантурі університету здійснюється:

за рахунок коштів державного бюджету (за державним замовленням);

за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту, зокрема за кошти грантів, які отримав вищий навчальний заклад на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії).

4. Науково-методичне забезпечення та організацію діяльності аспірантури в університеті здійснює вчена рада.

Для врегулювання відносин між аспірантом та університетом укладається договір.

5. Вступ до аспірантури університету відбувається на конкурсній основі відповідно до «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)»,

затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів, затверджених Міністерством освіти і науки України, та Правил прийому до Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки на відповідний рік.

Правила прийому до аспірантури університету затверджує вчена рада університету на основі Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів та в установлені строки оприлюднює їх на офіційному вебсайті університету.

6. Правила прийому до аспірантури університету діють протягом відповідного навчального року і визначають, зокрема:

порядок, перелік і строки подання документів для вступу до аспірантури університету;

зміст, форму і строки вступних випробувань для конкурсного відбору вступників до аспірантури за кожною спеціальністю.

7. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі університету становить чотири роки.

8. Підготовка в аспірантурі передбачає виконання особою відповідної освітньо-наукової програми університету за певною спеціальністю та проведення власного наукового дослідження. Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми аспірантури є підготовка та публікація наукових статей.

9. Аспіранти здійснюють свою освітньо-наукову діяльність згідно з індивідуальним планом освітньо-наукової роботи.

Індивідуальний план освітньо-наукової роботи є обов'язковим до виконання і використовується для оцінювання успішності роботи аспіранта.

Порушення строків виконання індивідуального плану освітньо-наукової роботи без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення вченою радою університету рішення про відрахування аспіранта.

Особа, яка раніше навчалася в аспірантурі за державним замовленням, має право на повторний вступ до аспірантури за державним замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

10. Підготовка в аспірантурі завершується захистом наукових досягнень аспіранта у спеціалізованій вченій раді.

2. Права та обов'язки аспірантів

12. Аспіранти користуються правами здобувачів вищої освіти, визначеними Законом України «Про вищу освіту». З метою належного проведення наукових досліджень аспіранти також мають право на:

вільний доступ до всіх видів відкритої наукової інформації, наявної в університеті, бібліотеках і державних архівах України;

отримання методичного і змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового керівника – на чіткий розподіл обов'язків між науковими керівниками у разі призначення вченою радою університету двох керівників;

безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;

академічну мобільність, що реалізується відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579 (Офіційний вісник України, 2015 р., № 66, ст. 2183);

академічну відпустку, зокрема за станом здоров'я, у зв'язку з вагітністю та пологами, для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, відповідно до законодавства;

вибір спеціалізованої вченої ради, де буде здійснюватись публічний захист наукових досягнень здобувача.

13. Аспіранти зобов'язані виконувати всі обов'язки здобувачів вищої освіти, визначені ст. 63 Закону України «Про вищу освіту». З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень аспіранти також зобов'язані:

дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі (професії);

виконувати індивідуальний план освітньо-наукової роботи та посеместрово звітувати про хід його виконання;

захистити в установлений строк свої наукові досягнення у вигляді дисертації у спеціалізованій вченій раді.

14. Аспіранти мають право брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

3. Порядок та умови вступу до аспірантури

15. Основною формою підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти є аспірантура Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

16. До аспірантури університету на конкурсній основі приймаються особи, які здобули вищу освіту ступеня магістра. До вступних випробувань допускаються особи, які вчасно подали всі необхідні для вступу документи згідно з правилами прийому університету. Приймальна комісія може відмовити особі в допуску до проходження вступних випробувань до аспірантури виключно у зв'язку з неподанням в установлений строк документів, визначених правилами прийому.

Вступники до аспірантури університету мають право подавати документи лише на одну форму навчання та за однією спеціальністю і подають такі документи:

1) заява на ім'я ректора університету;

2) особовий листок з обліку кадрів, завірений печаткою та підписом начальника відділу кадрів підприємства, установи, організації, де працює вступник;

3) список опублікованих наукових праць і винаходів (за наявності);

4) дійсний сертифікат тестів з іноземної мови TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікат Cambridge English Language Assessment (за наявності);

5) фотокартки 3x4 (3 шт.);

6) витяг з протоколу засідання вченої ради вищого навчального закладу для осіб, які мають рекомендацію до аспірантури після закінчення навчання (за наявності);

7) договір про підготовку аспіранта (заповнюється у відділі аспірантури, реєструється після зарахування);

8) згода на збір та обробку персональних даних;

9) копії:

- паспорта;

- диплома магістра (спеціаліста) із зазначенням здобутої спеціальності (кваліфікації) з копією додатку до диплома;

- картки фізичної особи-платника податків;

- військового квитка / приписного посвідчення;

- нагород, отриманих за підсумками міжнародних, всеукраїнських студентських конкурсів НДР, олімпіад та наукових конференцій.

Документи подаються вступниками особисто. Копії документів без пред'явлення оригіналів не приймаються.

Особа, яка подає для вступу до аспірантури диплом, що виданий іноземним вищим навчальним закладом, допускається до вступних випробувань нарівні з іншими особами.

Зарахування такого вступника здійснюється в разі успішного складення ним вступних випробувань та прийняття вченою радою університету рішення про визнання його диплома.

17. Вступні випробування до аспірантури університету складаються з: вступного іспиту із спеціальності (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності);

вступного іспиту з іноземної мови в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Вступник, який підтвердив свій рівень знання, зокрема англійської мови, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, звільняється від складення вступного іспиту з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати прирівнюються до результатів вступного випробування з іноземної мови з найвищим балом.

Вага бала з кожного вступного випробування під час підрахування результатів конкурсу визначається в правилах прийому до університету.

Результати вступних випробувань до аспірантури дійсні для вступу до університету протягом одного календарного року.

18. Вступні випробування до аспірантури проводяться предметними комісіями, до складу яких входить три – п'ять осіб, які призначаються наказом ректора університету. Головою предметної комісії є гарант проектної групи з ліцензування спеціальності з підготовки докторів філософії.

19. До складу предметних комісій включаються доктори філософії та доктори наук, які проводять наукові дослідження за відповідною спеціальністю та відповідають за виконання відповідної освітньо-наукової програми.

До складу предметної комісії з іноземної мови можуть включатися також особи, які не мають наукового ступеня і вченого звання, але вільно володіють відповідною іноземною мовою і за рішенням вченої ради університету можуть кваліфіковано оцінити рівень знання відповідної мови вступником.

20. За результатами проведення вступних випробувань до аспірантури приймальна комісія приймає рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначеною правилами прийому до університету.

Рішення приймальної комісії про зарахування до аспірантури затверджується наказом ректора, який оприлюднюється в установленому порядку. Трудова книжка (за наявності) із записом про звільнення з останнього місця роботи у зв'язку зі вступом до аспірантури на денну форму навчання подаються аспірантом особисто в десятиденний термін після зарахування до аспірантури.

21. Аспіранту одночасно з його зарахуванням відповідним наказом ректора університету призначається науковий керівник з числа науково-педагогічних працівників з науковим ступенем.

На підставі наказу про зарахування аспірант прикріплюється до кафедри, на якій працює призначений йому науковий керівник, для здійснення підготовки на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в Університеті.

У разі переведення наукового керівника на іншу кафедру Університету аспірант переходить до її складу разом з науковим керівником автоматично на підставі наказу про зарахування (переведення) на роботу наукового керівника на нову кафедру.

Зміна наукового керівника аспіранта можлива у випадку зміни теми дисертаційного дослідження, з інших поважних причин.

У разі необхідності зміни наукового керівника аспірант має подати до відділу аспірантури та докторантури заяву із зазначенням причин необхідності такої зміни. Зміна наукового керівника відбувається за погодженням із попереднім та потенційним науковими керівниками на підставі рішення вченої ради Університету.

Науковий керівник аспіранта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану освітньо-наукової роботи і відповідає перед вченою радою університету за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво, як правило, не більше п'яти здобувачів наукових ступенів.

Науковий керівник, який має ступінь доктора філософії, може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями, як правило, не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта науковому керівникові відводиться щороку 50 академічних годин навчального навантаження. Рішенням вченої ради аспіранту може бути

призначено два наукових керівники з відповідним розподілом годин навчального навантаження та обов'язків між ними.

4. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі

22. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі університету здійснюється за освітньо-науковою програмою та її складовою – навчальним планом, що затверджуються вченою радою університету для кожної спеціальності.

23. Освітньо-наукова програма аспірантури передбачає набуття аспірантом компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій, а саме:

здобуття глибинних знань із спеціальності, за якою аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку (орієнтовний обсяг такої освітньої складової становить не менш як 12 кредитів ЄКТС);

оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору (орієнтовний обсяг такої освітньої складової становить чотири – шість кредитів ЄКТС);

набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності (орієнтовний обсяг такої освітньої складової становить не менш як шість кредитів ЄКТС);

здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності (рекомендований обсяг такої навчальної складової становить шість – вісім кредитів ЄКТС).

Аспірант, який підтвердив рівень свого знання іноземної мови, зокрема англійської, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, на рівні C1 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, має право:

на зарахування відповідних кредитів, передбачених освітньо-науковою програмою аспірантури, як таких, що виконані у повному обсязі;

на використання обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням з науковим керівником).

24. Вчена рада університету має право прийняти рішення про визнання набутих аспірантом в інших вищих навчальних закладах (наукових установах)

компетентностей з однієї чи декількох навчальних дисциплін (зарахувати кредити ЄКТС), обов'язкове здобуття яких передбачено освітньо-науковою програмою аспірантури.

25. Протягом строку навчання в аспірантурі аспірант зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, та захистити дисертацію.

26. Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури складаються з освітньої та наукової складових. Навчальний план аспірантури, як складова освітньо-наукової програми, містить інформацію про часові рамки і обсяги здійснення основних видів діяльності, передбачених освітньо-науковою програмою підготовки аспірантів відповідної спеціальності.

27. Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури є основою для формування аспірантом індивідуального плану освітньо-наукової роботи, який погоджується з науковим керівником та затверджується вченою радою Університету протягом двох місяців з дня зарахування аспіранта до аспірантури Університету.

28. Індивідуальний план освітньо-наукової роботи аспіранта містить перелік обов'язкових до вивчення дисциплін і дисциплін вільного вибору аспіранта. Обсяг дисциплін вільного вибору аспіранта повинен становити не менше як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС. Про обрані для вивчення дисципліни аспірант повідомляє відділ аспірантури особистою заявою на ім'я завідувача відділу з проханням включити їх до Індивідуального плану освітньо-наукової роботи на відповідний навчальний рік. Заява аспіранта візується науковим керівником. При цьому аспіранти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти і які пов'язані з тематикою дисертаційної роботи. У такому випадку окрім погодження наукового керівника заява аспіранта повинна бути погодженою з керівником кафедри та факультету, де викладається відповідна дисципліна.

29. Індивідуальний план освітньо-наукової роботи аспіранта складається на кожний навчальний рік і в підсумку повинен охопити увесь необхідний обсяг навчальних дисциплін, передбачених навчальним планом підготовки аспірантів відповідної спеціальності.

30. Аспірант має право змінювати свій індивідуальний план освітньо-наукової роботи за погодженням із своїм науковим керівником у порядку, передбаченому пунктом 27 цього Положення.

31. Усі аспіранти незалежно від форми навчання зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені індивідуальним планом освітньо-наукової роботи аспіранта.

32. Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання в певній галузі знань або на межі кількох галузей, результати якого становлять оригінальний внесок у суму знань відповідної галузі (галузей) та оприлюднені у відповідних публікаціях.

33. Наукова (як і освітня) складова освітньо-наукової програми та навчального плану відображається в індивідуальному плані освітньо-наукової роботи аспіранта.

34. Тема дисертаційної роботи здобувача вищої освіти узгоджується з науковим керівником та затверджується на засіданні кафедри, на якій працює його науковий керівник (консультант) і за якою закріплюється сам здобувач вищої освіти на період підготовки в аспірантурі (докторантурі) Університету.

Тема наукового дослідження аспіранта обговорюється на науковій раді університету і затверджується вченою радою університету протягом двох місяців з моменту зарахування в аспірантуру. Для цього аспірант зобов'язаний не пізніше ніж за день до засідання наукової ради подати до відділу аспірантури та докторантури відповідну заяву (погоджену науковим керівником), витяг з протоколу засідання відповідної кафедри та обґрунтування актуальності теми дослідження, наведене в індивідуальному плані освітньо-наукової роботи аспіранта.

35. Міжсеместровий звіт обговорюється на засіданні відповідної кафедри, оформляється у вигляді атестаційного листа (див. додаток), який подається разом із витягом з кафедри у встановлені терміни у відділ аспірантури та докторантури до 15 березня, згідно з графіком прийому звітів. Річний звіт обговорюється на відповідній кафедрі та вченій раді факультету, оформляється у вигляді атестаційного листа (додаток 2), який подається разом із витягами з засідання кафедри та ради факультету у встановлені терміни у відділ аспірантури та докторантури до 15 вересня згідно з графіком прийому звітів. Результати звітування аспірантами в узагальненій формі представляються і затверджуються на вченій раді університету наприкінці кожного навчального року;

у разі не своєчасного подання чи неподання річних звітів та витягів з засідання кафедри та ради факультету щодо виконання аспірантом індивідуального плану освітньо-наукової роботи без поважних причин термін звітування переноситься не більше ніж на один місяць і розглядаються на найближчій вченій раді. У разі невиконання аспірантом індивідуального плану освітньо-наукової роботи вченою радою приймається рішення про дострокове відрахування відповідного аспіранта з аспірантури.

36. Державна атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється постійною/тимчасовою спеціалізованою вченою радою Університету або іншого закладу вищої освіти (наукової установи), утвореною для проведення разового захисту, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального плану освітньо-наукової роботи.

37. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за державним замовленням здійснюється виключно в аспірантурі за очною (денною, вечірньою) формою навчання.

38. Кількість аспірантів, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням, та вартість такої підготовки визначаються вченою радою університету з урахуванням ліцензійного обсягу, зазначеного в ліцензії університету, за якою він провадить освітню діяльність на третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти, та можливостей забезпечення кваліфікованого наукового керівництва та задоволення освітніх потреб аспірантів за відповідною спеціальністю.

39. Після закінчення аспірантури особа отримує відповідне свідоцтво встановленого зразка.

5. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою

40. Особи, які професійно провадять науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи в університеті, мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою без переривання трудової діяльності або під час перебування у творчій відпустці.

Такі особи прикріплюються строком до п'яти років до університету за відповідною спеціальністю, що має ліцензію на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти.

Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою передбачає повне та успішне виконання відповідної освітньо-наукової програми та навчального плану аспірантури університету згідно із затвердженням в установленому порядку індивідуальним планом освітньо-наукової роботи прикріпленої особи та публічний захист дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Порядок прикріплення до університету здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою визначається вченою радою університету.

41. Навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти осіб, які прикріплені до університету для реалізації свого права на здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, а також їх наукове керівництво здійснюється за кошти університету.

Особи, прикріплені до університету з метою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, мають всі права і обов'язки, визначені у пунктах 12–14 цього Положення.

42. У разі звільнення з роботи особа втрачає право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою в університеті та має право:

продовжити свою підготовку для здобуття ступеня доктора філософії поза аспірантурою у вищому навчальному закладі (науковій установі), до якого особа зарахована на посаду науково-педагогічного чи наукового працівника (за умови прийняття відповідного рішення таким вищим навчальним закладом (науковою установою);

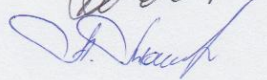
вступити до аспірантури університету для здобуття відповідного ступеня заочною (денною, вечірньою) або заочною (дистанційною) формою навчання і зарахування їй відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза аспірантурою.

Проректор з науково-педагогічної роботи
та міжнародних зв'язків

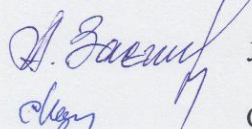
Н. Павліха

Начальник юридичного відділу

А. Маїло

Начальник навчального відділу

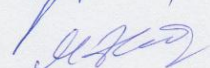
Л. Заєць

Начальник відділу кадрів

С. Шевчук

Завідувач відділу аспірантури та докторантури

М. Філіпович